

थॉक्रो व्यवस्थापन गर्न सकिन्छ ।

बोटको काँटछाँट

बोटको वरिपरी सूर्यको प्रकाश छिर्न र हावा खेल्न बोटको काँटछाँटको आवश्यकता पर्दछ । जसले गर्दा बोटलाई स्वस्थ राख्न, फलको आकार, फलको संख्या बढाउन र फलको गुणस्तर बढाउन सहयोग गर्दछ । बोटमा ६-८ पात आएपछि Training शुरू गरिन्छ र बोटको बृद्धि नरोकिएसम्म गरिराख्नु पर्दछ । अन्यथा डाँठबाट पलाएका मुनाहरू हटाउन ढिला भएमा अनावश्यक हाँगा बढ्नगई बिरूवाको खाद्यतत्त्व खाइदिन्छ र उत्पादनमा असर पर्दछ ।

गोडमेल

बेर्ना सारेको १० देखि १५ दिनमा माटो खुकुलो नभएमा वा भार पलाएमा ५ से.मी. खनेर माटो खुकुलो पार्नु पर्दछ । बिरूवा सारेको २० देखि २५ दिनपछि थॉक्रो दिनु भन्दा पहिले गोडमेल गरेर युरिया १० ग्राम प्रति बोटको दरले औँठी आकार बनाई थप मल दिनु पर्दछ । फूल फुलेर फल लाग्न थालेपछि वा ४० देखि ४५ दिनपछि गोडमेल गरेर पुनः १० ग्राम युरिया प्रति बोटका दरले दिएर सिँचाई गर्नु पर्दछ । भार आएको खण्डमा आवश्यकता अनुसार गोडमेल गर्नु पर्दछ ।

रोग तथा किराहरू

गोलभेंडाको मुख्य रोग तथा किराहरू निम्नानुसार रहेका छन :

रोगहरू:

- अगौटे डढुवा)
- पछौटे डढुवा
- फ्युजारियम ओइलाउने रोग
- व्याक्टेरियल ओइलाउने
- जरामा लाग्ने गिर्खा
- टाटेपाटे भाइरस

किराहरू:

- गोलभेंडाको फलको गवारी
- सेतो भिड्डा
- पातमा सुरुङ बनाउने किरा

बाली टिप्ने अवस्था र तरिका

परिपक्व हरियो अवस्थाका टिपेका फल पकाउँदा राम्रोसँग रङ आउँछ । फललाई भेट्नो सहित विहान वा साँझपख टिप्नु पर्दछ । फल टिपेर

होशियारीपूर्वक डाली, टोकरी वा क्रेटमा राख्नु पर्दछ ।

उत्पादन

गोलभेंडाको औसत उत्पादन ३००० देखि ३५०० के.जी. प्रति रोपनी हुन्छ ।

कर्जाका लागि आवश्यक पर्ने प्रमुख कागजातहरू

धितो सुरक्षण सम्बन्धी कागजातहरू :

- जग्गाधनी दर्ता प्रमाणपूर्जाको प्रतिलिपी
- प्रमाणित ब्लुप्रिन्ट नक्शा, नापी नक्शा तथा ट्रेस नक्शा र चार किल्ला सिफारिश पत्र
- घरायसी मञ्जूरीनामा/पारिवारिक सहमति पत्र

व्यवसाय दर्ता सम्बन्धी कागजातहरू :

- नेपाल सरकारको सम्बन्धित निकायमा दर्ता भई नियमित नवीकरण भएको प्रमाण पत्र
- आवश्यकतानुसार सम्बन्धित निकायबाट लिएको ईजाजत पत्र र नवीकरणको प्रतिलिपी
- PAN/VAT दर्ताको प्रतिलिपी
- गत आ.व. को कर चुक्ता प्रमाण पत्र
- विगत २ आ.व.को लेखा परीक्षण भएको वित्तीय विवरण
- साभेदारी सम्भौता/कवूलियतनामा, शेयर अनुपात खुल्ले कागजात, कर्जा कारोवार सम्बन्धी निर्णय, सम्पूर्ण साभेदारहरूको व्यक्तिगत जमानी पत्र (साभेदारी फर्मका लागि)
- कम्पनीको प्रबन्ध पत्र, नियमावली, अद्यावधिक चुक्ता पुँजी, शेयर लगत कर्जा कारोवार सम्बन्धी निर्णय, सम्पूर्ण संचालकहरूको व्यक्तिगत जमानी पत्र (प्रा.लि. तथा पब्लिक कम्पनीका लागि)

परियोजना सम्बन्धी कागजातहरू :

- व्यवसायिक योजना, न्यूनतम ३ आ.व.को प्रक्षेपित वित्तीय विवरणहरू, स्टक (मौज्दात), Receivables र Payables को प्रमाणित गरिएको विवरण

अन्य कागजातहरू :

- सम्बन्धित शाखाले तोके बमोजिम
- थप जानकारीको लागि कृषि विकास बैंकको नजिकको शाखामा सम्पर्क गर्नुहुन अनुरोध छ ।

गोलभेंडा खेती सम्बन्धी प्राविधिक जानकारी तथा कर्जाका लागि आवश्यक पर्ने कागजातहरू

कृषि कर्जा तथा एमएसएमई विभाग

मुख्य कार्यालय, काठमाडौं

फोन नं.: ०१-४२५२३५३

इमेल: sme.div@adbl.gov.np | Website: www.adbl.gov.np

२०७८

गोलभेंडा TOMATO

Agricultural Development Bank Ltd.

कृषि विकास बैंक लि.

(नेपाल राष्ट्र बैंकबाट 'क' वर्गको इजाजतपत्रप्राप्त संस्था)

परिचय

गोलभेंडा Solanaceae परिवार अन्तर्गत पर्ने तरकारी बाली हो। यसको बैज्ञानिक नाम *Lycopersicon esculentum* हो। यसको उत्पत्ति दक्षिण अमेरिका भएको मानिन्छ। यसमा प्रशस्त मात्रामा खनिज पदार्थ, भिटामिन सि, फस्फोरस, क्याल्सियम, सोडियम र पोटासियम पाइनुका साथै लाइकोपिन नामक क्यारेटिनोइड उच्च मात्रामा पाइन्छ। लाइकोपिनले मानव शरिरका विभिन्न अङ्गहरूलाई अर्बुद रोग लाग्नबाट बचाउँछ। यसका साथै गोलभेंडामा विभिन्न प्रकारका औषधीय गुणहरू हुने भएकोले मुख दुख्ने, अपच हुने, खोकी लाग्ने, दम आदि जस्ता रोग विरुद्ध यसको सेवन गर्दा लाभदायक हुन्छ।

खेती गरिने मुख्य जिल्लाहरू

नेपालको हिमाली क्षेत्र बाहेक सबै क्षेत्रमा गोलभेंडा खेती गर्न सकिने भएता पनि गोलभेंडा खेती गरिने प्रमुख जिल्लाहरू क्रमशः धनकुटा, काभ्रे, मोरङ, काठमाडौं, बारा, दाङ, धादिङ, सर्लाही, रूपन्देही, भद्रा, बाँके, सप्तरी, सिन्धुपाल्चोक, चितवन, कैलाली, ललितपुर, सल्यान, रोल्पा आदि रहेका छन्।

हावापानी

गोलभेंडा खेती विभिन्न किसिमको हावापानी भएको स्थानमा गर्न सकिनेतापनि गुणस्तरीय र राम्रो उत्पादन लिनको लागि न्यानो र सुख्खा मौसम उपयुक्त हुन्छ। यसले बढी वर्षा र तुषारो सहन सक्दैन। गोलभेंडा खेतीको लागि २०-२४ डिग्री सेल्सियस तापक्रम आवश्यक पर्दछ। बोटको विकास र फल पाक्नका लागि १८-२७ डिग्री सेल्सियस तापक्रम उपयुक्त हुन्छ। १२ डिग्री सेल्सियस भन्दा कम तापक्रमले सबै किसिमको बृद्धि विकासलाई प्रतिकूल असर गर्दछ। गोलभेंडा खेती मुख्य मौसममा खुल्ला जमिनमा तथा बेमौसममा प्लाष्टिक टनेल/घर भित्र समेत सफलतापूर्वक गर्न सकिन्छ।

माटो

बलौटे देखि चिम्टाईलो सबै किसिमको माटोमा गोलभेंडा खेती गर्न सकिन्छ। तर बुरबुराउँदो दोमट माटो उपयुक्त हुन्छ। प्राञ्चारिक पदार्थ प्रशस्त मात्रामा भएको उर्वर, सिँचाई र निकास दुवै सुविधा भएमा फलको गुणस्तर र उत्पादन राम्रो हुन्छ। ६ देखि ७ पि.एच. मान भएको माटो गोलभेंडा खेतीको लागि उपयुक्त हुन्छ।

खेती गरिने समय

उच्च पहाडी क्षेत्रमा चैत्रदेखि असोजसम्म खेती गर्न सकिन्छ। त्यस्तै

मध्य पहाडी क्षेत्रमा फाल्गुन देखि कार्तिकसम्म खेती गर्न सकिन्छ। तराईमा भाद्र देखि चैत्रसम्म खेती गर्न सकिन्छ। विभिन्न भौगोलिक क्षेत्रहरूमा व्याड राख्ने र बेर्ना रोप्ने समय निम्नानुसार रहेको छ।

क्र. सं.	विवरण	उच्च पहाडी क्षेत्र	मध्य पहाडी क्षेत्र	तराई क्षेत्र
१	व्याड राख्ने समय	चैत्र बैशाख	फाल्गुन चैत्र	भाद्र आश्विन
२	बेर्ना रोप्ने समय	बैशाख देखि आषाढसम्म	चैत्र देखि भाद्रसम्म	भाद्र देखि पौषसम्म

सिफारिस जातहरू

भौगोलिक क्षेत्र अनुसार सृजना, पुसा रूबी, एन.सि.एल., ग्रेसको-१, विशेष, मनिषा, रोमा, सुरक्षा, सम्झना, अविनाश, कविता लगायत थुप्रै हाईब्रिड जातका गोलभेंडाहरूको खेती गरिन्छ।

नर्सरी व्यवस्थापन

नर्सरी व्याड तयार गर्नु भन्दा पहिले राम्रोसँग खनजोत गरी पाकेको कम्पोष्ट वा गोठेमल, केही मात्रामा खरानी र पिना माटोमा मसिनो रूपमा बुरबुराउँदो बनाउनु पर्दछ। व्याडको उचाई १० देखि १५ से.मी. राखी लाइनमा बिउ राख्नु पर्दछ। एक लाईनबाट अर्को लाइनको फरक ४ देखि ६ से.मी. राख्नु पर्दछ। बिउ राखिसकेपछि हल्का माटोले पुरे पराल वा सुकेको पातपतिंगरले छोपी माटोको चिस्यान हेरी हजारीले हल्का पानी दिनु पर्छ।

बिउको दर

एक हेक्टर क्षेत्रफलको लागि १६०-२०० ग्राम बिउ वा २०,००० बेर्ना आवश्यक पर्दछ। अग्लो जातको बेर्ना प्रति हेक्टर २४,००० देखि ३०,००० र होचो जातको बेर्ना प्रति हेक्टर ३६,००० देखि ४०,००० आवश्यक पर्दछ।

जमिनको तयारी

गोलभेंडा खेती गर्ने जमिनलाई कम्तीमा २ देखि ३ पटक खनजोत गरी माटो मसिनो बनाउनु पर्दछ। त्यसपछि सतह मिलाई बेर्ना रोप्न व्याड बनाउनु पर्दछ। व्याड बनाउने बेलामा पानीको निकासको लागि कुलेसो पनि बनाउनु पर्दछ।

मलखाद तथा प्रयोग गर्ने तिथि

मलखाद प्रयोग दर माटोमा रहेको खाद्यतत्वको अवस्था, माटोको बनौट, भौतिक तथा रासायनिक अवस्था, सिँचाई सुविधा, जात, भौगोलिक क्षेत्र र खेती गरिने मौसमले निर्धारण गर्दछ। समय समयमा माटोको परिक्षण गरी प्राप्त हुने नतिजाका आधारमा मलखाद प्रयोग गर्नुपर्दछ। गोलभेंडा खेतीका लागि कम्पोष्ट वा गोठेमल २० देखि ३० मे.ट., युरिया २०० किलोग्राम, डी.ए.पी. १२० किलोग्राम र म्युरेट अफ पोटास १०० किलोग्राम मलखाद प्रयोग गर्न उपयुक्त हुन्छ।

मलखादको प्रयोग गर्दा बोटको वरिपरी औंठी आकारको कुलेसो बनाई एकनासले छरी माटोले पुरे पानी लगाई दिनु पर्दछ। बेर्ना सार्नुभन्दा १५ दिन अगाडि ड्याड बनाएर प्रति खाडल १ देखि १.५ किलोग्राम गोठेमल, ६ देखि ७ ग्राम डी.ए.पी. र ६ देखि ७ ग्राम पोटास राख्नु पर्दछ। फूल फुल्ने बेलामा पुगेपछि मल्टिप्लेक्स वा एग्रोमिन २ ग्राम प्रति लिटर पानीमा मिसाई १० दिनको फरकमा ३ देखि ४ पटक छर्कनु पर्दछ।

बेर्ना सार्ने तरिका तथा दूरी

करिब १८ देखि २१ दिनको ३ देखि ४ पात भएको स्वस्थ बिरुवा रोप्नु पर्दछ। बेर्ना साँभ्रपख सार्नु उत्तम हुन्छ। बेर्ना उखेल्नु भन्दा अघि नर्सरी ब्याडलाई पानीले सिँचाई गरी राम्रोसँग भिजाउनु पर्दछ र बेर्ना सिधै हातले नउखेली कुटो वा काठको छेस्काको सहायताले उखेल्नु पर्दछ। यदि पोलीव्यागमा बेर्ना उमारेको छ भने व्यागलाई बिस्तारै ब्लेडको सहायताले बेर्नाको जरा नकाटिने गरी निकाल्नु पर्दछ।

सिँचाई

गर्मी मौसममा ३-४ दिनको फरकमा र जाडोमा १०-१५ दिनको अन्तरमा सिँचाई गर्नुपर्दछ। वर्षा बढी हुने स्थानमा पानीको निकासको व्यवस्था राम्रो हुनु आवश्यक हुन्छ।

थाँक्रो दिने

ड्याडमा रोपेको बेर्नालाई प्रत्येक लहरमा प्रत्येक ४ बोट पछि एउटा बाँसको थाँक्रो दिनु पर्दछ। अग्लो बोट हुने जातको लागि १७० से.मी. अग्लो र होचो बोट हुने जातको लागि ७५ से.मी. अग्लो थाँक्रो गाड्नु पर्दछ। उक्त थाँक्रोलाई जमिन देखि पहिलो भाटा ३० से.मी. र अन्य भाटा ३०-४५ से.मी. को फरकमा लगाउनु पर्दछ। गोलभेंडाको बोटको डाँठ र भाटालाई सुतलीले बाँध्नु पर्दछ। हाल बजारमा थाँक्रो दिनको लागि यू.भी. डोरी उपलब्ध छन् जसको प्रयोगबाट कम खर्चमा